

захисну систему, котрі б сприяли зменшенню поширення хвороб, що передаються статевим шляхом, ВІЛ-інфекції та СНІДу, а також вести просвітницьку діяльність, яка є одним із головних чинників формування толерантного ставлення з боку громадськості до осіб розглядуваної групи. Така робота сприятиме підвищенню ефективності заходів, що попереджають поширення ВІЛ-інфекції та СНІДу.

Викладений матеріал дає підстави для таких висновків:

1) будь-які заходи державної влади повинні відповідати міжнародним стандартам у галузі охорони прав людини;

2) головною метою законодавчих органів повинно бути попередження та профілактики венеричних хвороб, ВІЛ-інфекції та СНІДу;

3) кримінальне законодавство має окреслити заборонену поведінку ВІЛ-інфікованої особи, особи, котра хворіє на СНІД чи венеричну хворобу, а також визначити поведінку, яка не є забороненою.

Список літератури: 1. Александров Ю.В. Борьба органов внутренних дел с распространением венерических заболеваний. К., 1974. 2. Викторов И.С. Уголовно-правовая ответственность за распространение венерических заболеваний. (Уголовно-правовое и криминологическое исследование) / Под ред. Ноя И.С. 1980. 3. Джуца А.Н. Актуальные проблемы борьбы со СПИДом (уголовно-правовой и криминологические аспекты) // Учебное пособие. К., 1991. 4. Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення» від 12.12.1991 // Відомості Верховної Ради. 1992. №11. Ст. 152. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2776-11(2776-14) від 15.11.2001 // Відомості Верховної Ради. 2002. № 6,07. 41. 5. Закон України «Про внесення змін і доповнень до Кримінального Кримінально-процесуального кодексів Української РСР» від 12 грудня 1991 року // Відомості Верховної Ради. 1992. № 11. Ст.154; Указ Президії Верховної Ради Української РСР «Про внесення доповнень до деяких законодавчих актів Української РСР» від 25 листопада 1987 р. // Відомості Верховної Ради. 1987. № 49. Ст. 1008. 6. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Соціально-економічні проблеми ВІЛ/СНІДу, наркоманії та алкоголізму в Україні та шляхи їх розв'язання» від 3 лютого 2004 року. 7. Матеріали надані Українським Центром профілактики й боротьби зі СНІДом МОЗ України // www. AIDS. UA. 8. Актуальные вопросы патогенеза и терапии кожных венерических болезней. М., 1969.

Надійшла до редакції 02.10.06

Я. О. Киркач

ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СЕЗОННОГО ЧИННИКА НА СТАН ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ В КУРОРТНИХ РЕГІОНАХ

Сучасна юридична наука, як і суспільні науки в цілому, на початку ХХІ ст. переживає системну кризу. Ця криза викликана невідповідністю між максимальними, граничними можливостями юриспруденції як науки про державу і право та мінімальними соціальними потребами в знаннях про державно-владний вплив на суспільні відносини. Вказане протиріччя носить, у першу чергу, методологічний характер [1, с. 4].

Сучасний механізм правового регулювання, що включає, крім традиційних компонентів національної правової системи, усе більше кількість міжнародних принципів, стандартів і імперативних норм; спирається не тільки на прямі владні розпорядження суб'єктам правовідносин, але і на непрямий вплив, на самостійну ініціативну поведінку учасників правовідносин і вже не може розумітися лише як механічна система правил поведінки, встановлених державою і забезпечених її примусом [2, с. 12]. Ця система зазнає безліч як зовнішніх, так і внутрішніх впливів і, отже, її вивчення повинне спиратися не тільки на застосування методів, що описують стан і розвиток самої правової системи, але й на виявлення й аналіз позасистемних детермінуючих чинників.

Ступінь розвитку і протікання бурхливих змін у житті країни, як то надзвичайних ситуацій природного характеру, явищ соціально-політичного характеру впливає на повсякденну діяльність органів державної влади. Тому виникає потреба у нормалізації всіх сфер суспільного життя шляхом підтримання надійного громадського порядку. Аналізуючи юридичну літературу та практику діяльності органів внутрішніх справ в сфері організації охорони громадського порядку, можна зробити висновок, що забезпечення правопорядку можливе тільки шляхом комплексного використання науково обґрунтованих правових, організаційних і тактичних принципів, форм і методів, які мають єдину цільову спрямованість.

Треба сказати, що найбільш повне визначення громадського порядку в широкому розумінні пропонують М. І. Єропкін і А. А. Попов [3, с. 7]. Вони розглядають громадський порядок як злагоджену структурну систему правових суспільних відносин, що виникають у громадських місцях, так і поза ними. А з точки зору М. В. Корнієнко, громадський порядок – це обумовлена потребами суспільства система врегульованих соціальними нормами відносин, що виникають в громадських місцях у процесі спілкування людей, яка має на меті забезпечення сприятливої обстановки функціонування суспільного життя, нормальних умов праці та відпочинку людей, для діяльності державних органів, підприємств, установ і організацій [4, с. 14].

Необхідність удосконалення управління силами і засобами органів внутрішніх справ при впливі сезонного чинника на стан громадського порядку, викликає актуальність глибокого та досконалого дослідження широкого кола питань, зв'язаних з діяльністю різноманітних підрозділів органів внутрішніх справ у цій сфері, що дозволить результативно вирішувати поставлені перед ними завдання з охорони громадського порядку.

Ці питання висвітлені в працях таких науковців, як О. М. Бандурка, О. К. Безсмертний, Ю. П. Битяк, І. І. Веремеєнко,

М. І. Єропкін, В. Ф. Захаров, М. В. Корнієнко, В. К. Колпаков, В. В. Лазарєв, Г. О. Туманов, А. А. Попов та інших вчених.

У працях були обґрунтовані важливі теоретичні положення і практичні рекомендації, які втілені у нормативних актах Міністерства внутрішніх справ України та впроваджені на практиці при здійсненні заходів щодо охорони громадського порядку. Але, на жаль, переважно ці дослідження проводились за часів існування колишнього СРСР, коли охорона громадського порядку будувалась у відповідності з рішеннями партійних та радянських органів, в тому числі МВС СРСР, коли їх результати були відкриті для обмеженого використання і не були доступні широкому колу громадськості.

З огляду на це, сьогодні в Україні назріла потреба удосконалення нормативної, теоретичної та практичної бази з метою покращання управління силами і засобами органів внутрішніх справ при впливі нетипових чинників на стан громадського порядку.

Будь-якому юристу, як вченому, так і практику, відомо, що жодна сучасна юридична проблема не має винятково правового характеру. Розслідування економічних злочинів вимагає спеціальних знань у сфері економіки і бухгалтерського обліку, укладення господарського договору – володіння психологією ділового спілкування, написання наукової праці з конституційного чи міжнародного права – уміння пояснити політичний і ідеологічний зміст того чи іншого правового положення, виявити сутність державно-правової доктрини, на яку воно спирається. Розгляд елементарної справи про квартирну крадіжку є неможливим без мікроекономічного аналізу майнового становища потерпілого: інакше не з'ясувати питання про те, чи є заподіяна шкода істотною для потерпілого.

Зрозуміло, інтегрованість права у суспільні відносини не є специфічно сучасною його рисою. Правовідносини завжди були і є життєвими відносинами, на які право лише впливає, інколи визначає їх процесуальну форму, або перелік зовнішніх документарних реквізитів, але ніколи не породжує їх. Однак для сучасного етапу правового розвитку характерною є відмова від формальної оцінки життєвих обставин, від спрощеного, грубого, шаблонного впливу на поведінку суб'єктів. У величезній більшості випадків приватно-правові відносини регулюються диспозитивними нормами, а при регулюванні публічно-правових закріплюються дискреційні повноваження державних органів і посадових осіб. Така ситуація, за словами відомих науковців, які обговорювали проблеми розвитку правової культури підприємництва в Україні, змушує переходити від «законознавства до правознавства» [5, с. 27].

З врахуванням викладеного, особливої важливості набуває питання про неузгоджену, зовні випадкову взаємодію суб'єктів пра-

вовідносин, про те, яким законам підкоряються їхні добровільні, самостійні, ініціативні, інколи протиправні, але, так чи інакше, передбачені правом дії. Інструментарій для подібного роду досліджень розроблений у рамках філософії права, правової етики, юридичної психології, сінергетики і, безумовно, повинен бути інтегрований з досягненнями правової науки. Запропонована стаття являє собою спробу розробити комплексний методологічний апарат для вирішення однієї з соціально-юридичних проблем, яка не отримала дотепер адекватної практичної відповіді і не має хоч якогось істотного науково-теоретичного підґрунтя – проблеми сезонних «хвиль» порушень громадського порядку у курортних регіонах.

Повністю заперечувати досягнення радянської юридичної науки, стверджуючи, що вплив природних циклів суспільної діяльності на рівень злочинності і кількість правопорушень взагалі не вивчався, було б категорично невірно. Вітчизняна юриспруденція традиційно спиралася на досить прогресивну доктрину єдності біологічних і соціальних детермінант розвитку людини взагалі і правопорушника, зокрема. У межах кримінології, криміналістики, в наукових дослідженнях з оперативно-розшукової діяльності значна увага приділялася злочинній діяльності так званих «гастролерів», і, зокрема, такому її різновиду, як шахрайські дії стосовно громадян, що перебувають на відпочинку у санаторно-курортних закладах. Але, разом з тим, ідеологічне підґрунтя радянської юриспруденції змушувало визнавати визначальний вплив економічних чинників на стан законності у державі, а напрямки наукових досліджень, присвячених природним детермінантам протиправної поведінки, завжди залишалися другорядними, перебували поза магістральним шляхом розвитку правознавства.

Нині, після відмови від наукової презумпції економічної обумовленості будь-яких соціальних явищ, створено об'єктивні передумови для розробки і застосування дослідницького апарату, спрямованого на з'ясування реального співвідношення впливу природних циклів і суспільних процесів на стан громадського порядку в курортних регіонах.

Чинне законодавство визначає курорт як освоєну природну територію на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні (ст. 1 Закону України «Про курорти» від 5.10.2000) [6, с. 435]. Аналогічне розуміння об'єкта дослідження спостерігається в наукових працях, присвячених динаміці злочинності та правопорушень на курортних територіях

[7, с. 412]. В Україні функціонує спеціальна економічна зона «Курортополіс Трускавець» (на підставі Закону «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу Курортополіс Трускавець» від 18.03.1999) і 244 інших курорти, перелік яких затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 1576 від 28.12.1996 р.

Законодавство передбачає поділ курортних територій за характером природних лікувальних ресурсів на курорти державного та місцевого значення, що не створює для нормативного запровадження окремих режимів охорони правопорядку і застосовується лише для розмежування компетенції органів державної влади і місцевого самоуправління у курортній сфері, але управлінська практика (зокрема, планування і проведення правоохоронними органами щорічної операції «Курорт») і фінансово-господарські нормативи (зокрема, методики розрахунку вартості земель у курортних регіонах) спираються, насамперед, на забезпеченість курортів об'єктами інфраструктури і ступінь сезонних коливань кількості населення, що перебуває на території курорту.

Теза про неоднорідність курортних територій з точки зору стану правопорядку висловлювалася неодноразово [8, ч. 1] і, незважаючи на наявність протилежної точки зору [9, с. 1], поступово стає домінуючою у наукових колах.

Таким чином, серед великої кількості обставин, що впливають на стан громадського порядку, велике значення мають і сезонні чинники в курортних регіонах, а основними проблемами в умовах ускладнення стану громадського порядку є відсутність чіткої між-регіональної та регіональної організаційної системи управління силами та засобами в умовах групових порушень громадського порядку, а також низька якість оперативних планів дій в цих умовах. А для розуміння цих процесів нам потрібні сучасні, всебічно висвітлені методологічні дослідження в цій галузі.

Список літератури: 1. Матеріали круглого столу Академії наук України з питань розвитку освіти і науки у XXI ст. // Вісник Академії наук України. 2001. № 11. 2. Алексеев С.С. Право: азбука, наука, філософія. М., 1999. 3. Еропкин М.И. Управление в области охраны общественного порядка. М., 1965. 4. Корнієнко М.В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки: Монографія. Дніпропетровськ, 2001. 5. Раскина Е.Ю., Шупинская Е.В. Правовой прогресс постсоветских стран: от юридической культуры к правовой культуре / По материалам круглого стола «Правовая культура предпринимательской деятельности в Украине» // Правоведение. 1999. № 2. 6. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 50. 7. Фридман Дж., Ордуэй Н. Анализ и оценка недвижимости, которая приносит доход. М., 1995. 8. Буз А.Ф. Организационно-управленческая деятельность ОВД – фактор, влияющий на состояние криминологической обстановки в курортных городах // Проблемы борьбы с преступностью в курортных городах. М., 1982. 1. 9. Звіт за темою «Прогноз криминологической обстановки в Автономной Республике Крым на 2002 год». Сімферополь, 2002.

Надійшла до редакції 23.10.06